

God arbetsmiljöpraxis för hälsovårssktorn via direktanslutning

Ungefär 10% av de arbetande i EU är anställda inom hälsovårssktorn, varav en betydande andel arbetar på sjukhus. Hälsovården utgör därför en av de största sysselsättningssektorerna i Europa och omfattar ett stort antal olika arbetsuppgifter. Kvinnor utgör ungefär 77% av arbetsstyrkan. Enligt europeiska data ligger antalet arbetsrelaterade olyckor inom hälsovårssktorn 34% högre än genomsnittet i EU. Vidare är antalet arbetsrelaterade muskuloskeletal sjukdomar (MSD) näst högst inom hälsovården efter byggnadssektorn (1). Detta faktablad ger en grundläggande introduktion till arbetsmiljöfrågor inom vårdsektorn och om var på byråns webbplats som det finns information om denna sektor.

De **största riskfaktorerna** inom vårdsektorn och därmed sammanhängande hälsoproblem är väldokumenterade (2). De omfattar följande faktorer:

- Muskuloskeletal belastning – dålig arbetsställning, tunga lyft.
- Biologiska agenser – mikroorganismer, virus t.ex. hiv och hepatit B, infekterat blod.
- Kemiska substanser – såsom desinfektionsmedel, narkosgaser och antibiotika. De kan vara skadliga för huden, andningsvägarna och kan vara cancerframkallande.
- Risk för röntgenstrålning.
- Varierande arbetsskift, arbetstakt och nattjänstgöring.
- Våldshot från vissa individer.
- Andra stresskapande faktorer – traumatiska situationer och faktorer som sammanhänger med arbetsplanering och relationer till arbetskamrater.
- Arbetsplatsolyckor – fall, skärsår, nålstick, elektriska chocker osv.

På webbplatsen finns, under de olika ämnesområdena, länkar till alla dessa frågor.

Riskbedömning och effektivt arbetarskydd förebygger och minskar vårdpersonalens utsatthet för olycksrisker på arbetsplatsen.

Detta innebär att det skall finnas arbetarskyddsprogram, förebyggande strategi och riskbedömning, utbildning, konsultation för anställda, förebyggande verksamhet med erforderliga resurser och hänsynstagande till arbetsmiljöaspekter i andra företagsprocesser som upphandling och anbudsinfördrar. Framför allt skall

- risker bedömas mot bakgrund av alla befintliga riskfaktorer och genom fastställande av vem som kan ta skada och hur. Lämpliga åtgärder skall vidtas för att förebygga riskerna och skall syfta till att i första hand förebygga upphovet till risken.
- anställda konsulteras och arbetsplatsrepresentanter delta aktivt, t.ex. genom skyddskommittéer som är en viktig del av en framgångsrik arbetsplatsledning.

Gå till **"Ämneslista"** på webbplatsen och klicka på "management" för *länkar* till vidare information.

Samtliga yrkesgrupper inom sektorn kan utsättas för risker – inte enbart vårdpersonalen utan även servicepersonal och hantverkare, liksom ett stort antal fackmän som laboratorie- och narkospersonal. Klicka på yrken, avsnitt "teman" för *länkar* till särskilda yrkesgrupper.

Webbplatsen har länkar till ett omfattande informationsnätverk. Det finns kvalitetsmässigt utvärderade länkar från medlemsstaterna och andra länder. Viktiga arbetsmiljömyndigheter, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer liksom icke-statliga organisationer ingår.

http://europe.osha.eu.int/good_practice/healthcare/

The screenshot shows the OSHA website interface. At the top, there is a header with the OSHA logo and the text 'Europeiska Arbetsmiljöbyrå'. Below the header is a navigation menu with options like 'Välkommen', 'Nyheter', 'Regler', 'Goda exempel', 'Forskning', 'Statistik', 'System', 'Utbildning', 'Aktuella ämnen', 'Publikationer', 'Debatt', 'Frågor & Svar', and 'Om vårt nätverk'. The main content area is titled 'Hälsa- och sjukvårdssektor' and contains a list of links and information. A highlighted box on the left side of the screenshot points to the 'Ämneslista' (Topic List) link in the menu.

(1) Se Eurostats Statistics in Focus Theme 3, 16/2001 och 17/2001, Byrå för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, Luxemburg.

(2) Se t.ex. "Working Conditions in Hospitals in the European Union", Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor, EF/95/27/EN, ISBN 92-827-5776-5.

Skador orsakade av kanyler: Följderna av skador som personalen utsätts för genom kanyler kan vara både fysiska och psykiska, eftersom blodburna virus som hiv och hepatit B och C kan överföras till personalen. Förebyggande åtgärder innebär följande:

- Avstå från att använda kanyler i de fall där det finns säkra och effektiva alternativ.
- Använd sådan utrustning som har säkerhetsanordningar och gör en utvärdering av vilka som är effektivast och lämpligast.
- Ändra arbetsrutiner som skapar risker för skador med kanyler och göra dem säkrare. Sätt inte tillbaka skyddshattarna.
- Instruera anställda att använda kanyler på ett säkert sätt och att kasta dem i speciella behållare.

Anställda inom vårdsektorn kan riskera att drabbas av **latexallergi** förorsakad av skyddshandskar. De allergiska reaktionerna medför hudutslag, irritationer i luftvägarna, ögonproblem, astma och även chocker. Förebyggande åtgärder innebär följande:

- Använd skyddshandskar med en låg halt av extraerbara latexproteiner.
- Begränsa användningen av latexhandskar till sysslor som innebär en infektionsrisk.
- Använd puderfria handskar om så är möjligt.
- Tillämpa god hygien som handtvätt och undvik skyddscreme vid användning av latexhandskar.

Er nätverk för säkrare och sundare arbetsmiljö

Europeiska Arbetsmiljövårn

Europa

Upptäckning | Paris | Kommentarer | Hjälpl | Översättningshjälp

DA DE EL EN ES ET FI FR IT IN NL PT SV

HEALTH CARE

Back to Health Care main page
Go to index

Ämneslista

To help you search, the links in the list below are sorted alphabetically. For example, the topic Biological Hazards starts with links to information on AIDS. You can also sort the links in a topic by country of origin.

- Biological hazards - includes infections, HIV/AIDS, hepatitis, needle injuries, waste disposal
- Biological hazards needle injuries
- Chemicals and materials - includes anaesthetic gases, disinfectants, drug handling, latex allergy
- General - e.g. guides or sub websites covering several topics
- Management - includes legislation, training, prevention committees, accident prevention
- Manual handling, lifting, musculoskeletal disorders, back pain and ergonomics
- Occupations and Workplaces
- Physical agents - includes lasers, radiation
- Programmes, Policies and Statistics - e.g. national or regional campaigns, policy issues etc.
- Safety, Buildings and Equipment
- Stress - includes bullying, harassment, work organisation
- Violence
- Women workers, pregnant workers
- Working hours, shift work and night work

Arbete på sjukhus, kliniker osv. omfattas helt och hållet av **arbetsmiljödirektiven**. Medlemsstaterna har implementerat dessa direktiv genom lagstiftning och ytterligare vägledning och riktlinjer. Ett ramdirektiv fastställer grunderna för en god ledning och täcker alla riskfaktorer som kunnat fastställas inom vårdsektorn. Andra direktiv täcker specifika risker mer ingående.

Tunga lyft, **manuell hantering och påfrestande arbetsställningar** förekommer ofta då personalen skall hjälpa patienter. Detta gäller dock även många andra arbetsuppgifter som hantering av tvätt och varor, arbete i förråd osv samt då rullbåtar, sängar och sopcontainrar skall förflyttas eller i samband med städning. Påfrestande arbetsställningar förekommer även vid kirurgiska ingrepp och laboratoriearbete. Följande skall tas i betraktande i samband med förebyggande åtgärder:

- Har arbetsuppgifterna analyserats med hänsyn till manuell hantering och påfrestande arbetsställningar?
- Kan tekniska hjälpmedel eller justerbar utrustning användas?
- Kan arbetsplatsen omgestaltas för att undvika eller minska detta problem?
- Krävs utbildning?
- Finns hälsokontroll och rehabilitering?

Uppvärmning, ljus- och luftkvalité är lika viktiga i vårdlokaler som inom andra sektorer.

Skiftarbete och nattjämsgöring kan förorsaka ett stort antal hälsoproblem och öka stressen i arbetet. Förebyggande- och kontrollåtgärder kräver förbättrade arbetsscheman, vilket bl.a. omfattar följande frågor:

- Är skifttjänstgöringen upplagd efter ett rullande schema från dag, till kväll, till natt?
- Får de anställda tillräcklig ledighet för att ta igen sig efter natttjänstgöring?
- Är tillräckliga pauser inlagda under skifttjänstgöringen?
- Är arbetsskiften planerade och informeras personalen god tid i förväg?
- Hålls oplanerade ändringar i skifttjänstgöringen nere på ett minimum?

Psykosociala faktorer som våldshot från allmänheten och mobbing av arbetskamrater och andra stressfaktorer har visat sig vara vanliga inom hälsovårdssektorn. Ytterligare stressfaktorer är att personalen konfronteras med smärta och döende människor. Bristande självständighet och monotont arbete för vissa yrkesgrupper, bristande laganda, isolerat arbete, bristande stöd och feedback är andra sådana faktorer. Detta går emellertid att förebygga och kontrollera.

En bättre arbetsmiljö inom vårdsektorn kommer inte enbart de anställda till godo utan även alla vårdssökande. Även kostnaderna kan reduceras.